

Vláda ruší ÚPDI. Soud přitom vyhodnotil postup vůči bývalému řediteli jako odvetné opatření

5.12.2023 - | Transparency International ČR

Zrušení ÚPDI prosazuje ministr dopravy Martin Kupka (ODS), který je na druhé straně ze své pozice za dění v těchto organizacích odpovědný. Soud přitom pár dní před hlasováním Senátu rozhodl, že ministr postupoval nezákonně, když stáhl návrh na znovujmenování ředitele úřadu Pavla Kodyma, což spojil s návrhem na zrušení celého dohledového úřadu.

Konec ÚPDI a převod jeho pravomocí na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) navrhla pětice poslanců všech vládních koaličních stran v čele právě s ministrem Kupkou. Poslanecký návrh obešel standardní legislativní proces a vyhnul se tak mezirezortnímu připomínkovému řízení. Jediným argumentem pětikoalice je snaha ušetřit několik milionů korun ročně.

„Zrušení ÚPDI nemůže přinést žádnou velkou úsporu, protože úřad má malinkatý rozpočet. Politici možná mají radost z pár ušetřených milionů ročně, jenže přitom ohrožují nezávislý dohled nad významným trhem. Zřejmě tak udělají radost i mnoha dalším aktérům, kterým jde o miliardy. Představa, že české veřejné rozpočty tímto krokem něco ušetří, je tedy velmi naivní,“ říká Jan Dupák vedoucí právník TI.

Proti zrušení ÚPDI hlasovalo ve Sněmovně pouze opoziční hnutí ANO. Vládní pětikoalice návrh prohlasovala. K ní se přidala i sněmovní SPD. V Senátu nakonec nebyl nikdo proti a záměr podpořil i senátní klub ANO a SOCDEM.

Soud dal za pravdu oznamovateli

Záměru zrušit ÚPDI se TI a Oživení věnují již od letošního jara, kdy se prostřednictvím Právní poradny TI dozvěděli o nestandardních krocích ministra dopravy. Předložení poslaneckého návrhu předcházela nestandardní postup ministra Kupky, který nejdříve navrhl znovujmenování ředitele ÚPDI Kodyma, aby následně tento návrh narychlo stáhl a posléze prosadil zrušení celého úřadu.

Tento postup označil Městský soud v Praze v nedávném rozsudku za nezákonný, ten brzy nabyde právní moci. Soud své rozhodnutí postavil i na evropské směrnici na ochranu oznamovatelů a shledal, že Ministerstvo dopravy neoprávněně zasáhlo do práv bývalého ředitele Kodyma. Soud také nařídil ministru dopravy, aby vládě znovu předložil návrh na jeho jmenování zpět do funkce.

„Jedná se o první významné soudní rozhodnutí v ČR, které je postaveno na nových předpisech o ochraně oznamovatelů. Soud považoval vyjádření ministerstva o tom, že rušení úřadu dlouhodobě plánovalo, za nevěrohodné a dal za pravdu panu Kodymovi,“ komentuje Marek Zelenka právník

Oživení.

„Přestože bývalý předseda s největší pravděpodobností nebude ani po rozsudku jmenován do funkce nebo v ní nezůstane dlouho, jedná se o průlomový verdikt, který bude mít pro budoucí oznamovatele precedenční efekt. Bylo velmi důležité, že se pan Kodym na soud vůbec obrátil a vytrval,“ dodává.

Přestože zřejmě brzy dojde k zániku ÚPDI, vznikají pochybnosti o postupu Martina Kupky, souladu rušení ÚPDI s evropskou legislativou, a znevěrohodněno je i rozhodování úřadu po odchodu jeho posledního ředitele Kodyma. Vládní koalici se tak již nyní podařilo paralyzovat dohled nad důležitým odvětvím.

Od 1. ledna 2024 by tak měl agendu ÚPDI převzít Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, u nějž paradoxně právě nyní ministr pro místní rozvoj Ivan Bartoš (Piráti) připravuje reformu kvůli přílišné koncentraci pravomocí v rukou předsedy Petra Mlsny, což dlouhodobě kritizují expertní nevládní organizace.

Za současného nastavení je přesunutí agendy na ÚOHS spíše rizikem. Právě při vzniku ÚPDI byla zvažována i varianta přidělení agendy antimonopolnímu úřadu, ta ale byla při implementaci požadavku evropských předpisů na nezávislý dohled zamítnuta. To umožnilo vznik skutečně nezávislého dohledového ÚPDI, který teď koalice ODS, TOP 09, KDU-ČSL, STAN, Piráti destruuje, aniž by k tomu měla pádné důvody.

<https://www.transparency.cz/vlada-rusi-updi-soud-pritom-vyhodnotil-postup-vuci-byvalemu-rediteli-ja-ko-odvetne-opatreni>